

Izhaja
10. in 25. dne
vsakoga meseca.

Stoji za
celo leto 3 gl. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.)

Oznaniila,
tkrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Naravnina, omnila in
reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu.

Odrje rekla-
macije so
poštine proste.

POPOTNIK.

Časopis za učitelje in prijatelje šole.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev v Ljubljani.“

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Uredništvo in
upravnistvo:
Reiserstrasse 8.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu.

Pismom, ki za-
htevajo odgovor,
naj se priden
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nefrankana pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
ocene poslane knjige
se ne vračajo.

Vspnite se, učitelji slovenski!

Sodrug! dragi, ustanovili smo si svojo „Zavezo slov. učit. društev!“ To svoje dete negujmo in čuvajmo, kar nam le mogoče! Da doraste to sedaj še malo, rahlo bitje v v krepko moč, to nam bodi vsem ponosna briga! —

Ne mislite, da kolege izvan nas malomarno gledajo na našega dolgotrajnega pri- truda — učinek. Kaj še! Paznim očesom gledajo na njega slednji pojav ter brižno vknjižujejo vse, kar koli godi se pod zaščito ljubljene naše „Zaveze.“

Pa tudi prav je tako!

Mi slovenski učitelji težiti moramo po tem, da nas časté in spoštujó tudi sódrugi drugojezičnih narodov! Naj le zvedó, da tudi v Slovenii živijo učitelji narodoi, katerim je radost vsikdar, žrtvovati duševne in gmotne sile svoje v to, da osrečijo svoj rod ter ga storé ali vsaj storiti poskušajo enakopravnim drugim inim izobraženim narodom!

Zató, bratje mili, povsod po rodnej nam zemlji slovenski, stojite trdno na braniku svojih pravie ter budno stražite prava svoja in naroda svojega!

Kjer koli še niste združeni v lastno kolo, tam se združujte ter okrepite sè svojim vesoljnim pristopom „Zavezo slov. uč. društev!“

Kažite svetu, da vam je mar biti zavedno in napredno učiteljstvo!

Ne bodimo mlačni, budno zasledujmo svoje in svojece pravice!

To bode povzdignilo ugled naš, to bode pripravilo učiteljstvu slovenskemu dober glas! In dober glas sega v deveto vas, ne le pri nas, — marveč tudi drugod! In ravno drugod naj zvedó, da tudi na Slovenskem živi učiteljstvo, kateremu je na tem, da ne deluje le za svojo kri, ampak tudi za ugled svojega stanu in prospek vsega človeštva!

V to pomoz! Bog!

A. G.

Kako bi se slovenski učitelji materijelno opomogli?

(Za nagrado.)

(Konec.)

Preveč obložen s postranskimi posli pa učitelj ne sme biti, da svoje glavne službe ne zanemarja, da mu tudi nekaj prostih ur ostane v svojo izobraženje in v počitek, katerega si mora privoščiti, da mu njegov duh ne opeša in da si kakošne bolezni na glavo ne nakoplje. Vsaj ima učitelj še več častnih poslov, kateri mu jemljejo večkrat dosta časa, a mu nič zaslužka ne dajó, n. pr. važnejša funkejska mesta pri bralnih, učiteljskih, kmetijskih, pevskih in drugih društvih. Če bomo kljubu temu v sledečem omenili še

nekaj postranskih učiteljskih zaslužkov, moramo kar naravnost obstati, da smo s tem že nekoliko „pristranski“ postali in da z ozirom na koristi šole v obče napačno govorimo. Ker je pa vendar še mnogo učiteljev, da nimajo od naštetih pristranskih poslov še nobenega, naj navedemo še nekatere, katere učiteljskemu stanu ravno ne nasprotujejo. To pa zavoljo tega, ker v prostih svojih urah, t. j. v urah po šoli in pred šolo mora namreč učitelj kaj opravka imeti, sicer se ga lotijo lahko skušnjave. In najbolje mu je vstreženo, da ima take dostojne opravke, s katerimi si more krajcar prislužiti.

Brez škode za učiteljski stan bi bilo n. pr., če učitelj prevzame (4.) agenturo kakošnega reelnega zavarovalnega društva, n. pr. uradniškega. Vendar je tak posel učiteljskemu stanu večkrat spotikljiv, zlasti če zastopa učitelj družbo, ki ni na dobrem glasu, ali če se prigodi, da propade tudi prej spoštovana družba in da zavarovanci kaj izgubé.

Kar bi pa slovenskim učiteljem posebno priporočali, je to, da se v prostih urah pečajo (5.) z umnim sadjarstvom in čebelarstvom. Ti panogi kmetijstva, posebno sadjarstvo se kaj privilegiate učiteljskemu stanu; zato jih šolske gosposke tako zelo priporočujejo vsem šolnikom. Materijelno mu gotovo škodovali ne boste, če se bode le količkaj pridno in previdno ž njima bavil; nasprotno mu utegnute še kakošen krajcar dobička prinašati.

C. Skrb za svojo in svoje rodbine bodočnost.

Z vsemi naštetimi službami, če jih more 3—4 združiti, prislužil si bode učitelj toliko, kolikor za vsakdanji kruh potrebuje, če hoče le nekoliko po stanu živeti, po stanu oblečen biti, on in njegova familija. Ako je pa slab gospodar, bode mu še primanjkovalo. Prihraniti si pa s svojimi, če tudi raznovrstnimi dohodki ne bode mogel veliko. A vendar je to njegova dolžnost, da za slučaj bolezni ali druge nesreče še kakošen krajcar prišteje. Skrbeti je pa učitelju s familijo tudi za bodočnost svoje družine, svoje soproge in svojih otrok. Učitelj mora na vsak način gledati, da spravi svoje otroke med boljši svet. Sinove svoje pošlje naj pač v šole, in sicer v tisto šolsko kategorijo, za katero se mu najpripravnejši zdé. Tako šolanje zamore morebiti še tudi s svojimi dohodki. Ako jih je po srednjih šolah vzdrževal, storil je kot omikan oče gotovo svojo dolžnost. Večje skrbi nalagajo starišem hčere. Za njihovo omiko zadostuje sicer skoro, da dobra ljudska šola, zlasti višja, posebno če se za njih previdno vzgojo in izobraženost poleg očeta — učitelja briga še omikana mati. Znano pa je, da je pri dekletih poleg omike treba še nekaj, kar se pod palcem prijetno čuti. Tudi za to skrbé dobri stariši. Toda kje to dobiti, ko stariši sami morebiti lastnega premoženja nimajo, prihraniti po tudi ničesar ne morejo, — pri najboljši volji ne. Iz te zadrege bi peljala še trdna volja, pri krajevarjih in s krajevarji začeti varčevati in krajevarje v hranilnih zavodih shranjevati. Tudi iz malega zraste veliko, vsaj v teku dolgih let. Ker pa te trdne železne volje po navadi povsodi pogrešamo, zato priporočujemo še eno sredstvo. To so zavarovalne družbe. Od zavarovalnih društev imajo n. pr. kranjski učitelji svoje „vdovsko učiteljsko društvo“ v Ljubljani, a štajerski imajo enako društvo v Gradcu. Kranjskim učiteljem je vsekako toplo priporočati, da se pridružijo temu svojemu zavodu. Pristopnina je res da visoka. Oženjen učitelj plača toliko goldinarjev pristopnine, kolikor let je star (neoženjen menda le polovico); a potem pa le 6 gld. na leto. Ali če ga smrt pobere, ne bode se njegovi družini tako slabo godilo. Razen pokojnine iz javnega zaklada dobivala bode vdova 100 gld., otroci pa po 25 gld. na leto od tega „vdovskega društva.“

Ostane le še to vprašanje rešiti: Kako bi učitelj pripravil svojim hčeram kaj dote, ako bi se omožile pred smrtjo ali po smrti njegovi. Za ta slučaj (pa tudi za slučaj, ako katera samica ostane) naj jo zavaruje pri zanesljivem društvu. To zavarovanje je dobro

pričeti koj s prvim letom otroške starosti, ker se potem prav malo na leto ali na mesec plačuje. Kot zavarovalno društvo bi se dovolil na tem mestu priporočati „uradniško društvo“ (I. allgemeiner Beamtenverein der ö. u. Mon.) v Beču (IX. Kohngasse 15, 17.) To društvo je zelo bogato in ima pri svojem raznovrstnem zavarovanju na življenje, kakor pravi in dokazuje, naj nižje tarife. To pa je tudi jako verjetno, kajti društvo šteje neizmerno veliko družabnikov (raznovrstnih uradnikov, profesorjev, učiteljev), od katerih je moral vsak plačati pri vstopu 2 gld. društvenine, ki je z obrestmi vred narastla do velikega kapitala. Ako učitelj k temu društvu pristopi, plačati mu je dva gld. vstopnine, in potlej se lahko vdeleži še pri kakem društvenem oddelku. Zavaruje lahko svoje življenje ali življenje katerega uda svoje familije, na kakoršen koli način, kakor pač njemu najboljše ugaja. Posebno je to priporočati, da zavaruje učitelj svojim hčerkam primerno vsoto, katera se potegne, kedar dočakajo gotovo starost, n. pr. 20 ali 24 let. Učitelj se lahko vdeleži še drugih oddelkov uradniškega društva, n. pr. „štedilnih in posojilnih konsorcij“, ki imajo sedeže v večjih mestih: Ljubljana, Maribor. Pri tem oddelku plačuje ud uradniškega društva po nekaj gold. (2 gold.) na mesec, tako dolgo, da znaša njegov dežel 50 gld. Od tega zneska dobiva obresti in je deležen še dobička, ki ga utegne konzorcij imeti. Poleg tega pa ima pravico, da mu konzorcij posodi v potrebi primerno vsoto, ako ima zanesljivega poroka. Ta točka je zavoljo tega važna, ker se učiteljem po navadi predplače ne dovoljujejo, vsaj na Kranjskem ne.

Dobro je, če se učitelj kot ud uradniškega društva vdeležuje pri bolnikopodpornem oddelku njegovem. Družabniki te vrste plačujejo neko vsoto na mesec ali leto, a dobé v slučaju bolezni podporo v denarju ali brezplačno zdravniško pomoč.

Uradniško društvo daje še druge podpore, namreč štipendije za toplice, denarne podpore za šolske potrebščine otrokom zavarovanih starišev. Pisec teh vrstic je 5 let pri uradniškem društvu, a je dobil že skozi 4 leta po 30 gld. podpore za svoje otroke.

D. Skrb za dobro materijelno stanje slovenskih učiteljskih društev.

Morebiti mi utegne kdo podtikati, da sem delal s tem spisom le propagando za uradniško društvo. Nikakor ne! Če sem spregovoril mimogredé besedo njemu na korist, nič ne dé, vsaj zasluži. Poglavitni moj namen je vendar le ta, da bi s temi vrsticami koristil posameznemu slovenskemu učitelju pa tudi skupnemu slovenskemu učiteljstvu, ki je zastopano po svojih korporacijah, po raznovrstnih učiteljskih društvih. Vzbudili smo pa slovenski učitelji že dokaz društev za svoj stan; treba je samo vzdržati jih, in sicer na tako krepkih nogah, da se nam ne bode očitalo, da samo životarijo. Društveniki se tudi navadno čvrsto drže le onega društva, katero razpolaga že s kakošnimi novci, s kakošno glavnico, če tudi ni velika. V tej zadevi so pa naša učiteljska društva zelo na slabem. Če jim ravno ni potreba, da bi si kapitalov nabirala, imeti morajo vendar nekaj rednih dohodkov, od katerih morajo že 10% pošiljati „zavezi.“ Dobro bi pa tudi bilo, da bi mogla učiteljska društva nagraditi odposlance v občni zbor „zaveze“ Ali še večja potreba je pri „zavezi“, da je materijelno kolikor toliko podprta. Vsako večje in vpešno delovanje potrebuje namreč tudi nekoliko materijelnih žrtev. „Zaveza“ potrebuje novcev, da sklieuje seje upravnih odbornikov, katerim naj bi potnuino plačala, potrebuje denarja za snovanje občnih zborov, ki se naj že po svoji zunanosti odlikujejo, in še za marsikaj drugega. Da bi prišla „Zaveza“ in podrejena učit. društva do gotovih in stalnih dohodkov, stopilo naj bi v zvezo in dotiko z „uradniškim društvom.“

Na kakošen način? poslušajte! Pri uradniškem društvu je vdeleženih že jako veliko avstrijskih učiteljev. L. 1884. je n. pr. 1636 oseb učiteljskega stanu sklenilo pogodbe z uradniškim društvom in se zavarovalo skupno za več kot za milijon goldinarjev. Uradniško

društvo deluje že kakih 25 let, pa je morebiti za kakimi 350 učitelji izplačalo okoli 400.000 gld. njihovim vdovam in sirotam. Učiteljem so se dale tudi topliške podpore; l. 1884 je dobilo v ta namen 25 učiteljev 1660 gld. a 22 učiteljev pa 650 gld. za šolske potrebščine, in še za druge podpore se je 756 gld. dalo društvenikom učiteljskega stanu. Ali kako bi pa učiteljskim društvom koristilo uradniško društvo? Učiteljska društva naj pobirajo doneske od učiteljev za uradniško društvo, prevzamejo naj torej posel okrajnih agentov. Za oskrbovanje takega posla dobiva namreč učiteljsko društvo $4\frac{1}{2}\%$ provizije, dočim dobe navadni agentje le $2\frac{1}{2}\%$. Kaj pa „zaveza“? Ta dobi $1\frac{1}{2}\%$ od vsake zavarovalne vsote. N. pr. če zavaruje učitelj, ki je ud „zaveze“, za 1000 gld. svoje življenje, dobi „zaveza“ 10 gld. Če bi se torej v teku enega leta 10 učiteljev na enak način, t. j. po potu „zaveze“ zavarovalo, dobila bi „zaveza“ na leto 100 gld. Okrajna učiteljska društva pa bi tudi imela morebiti na leto 10—20 gld. dohodkov, če bi le kakih 5 učiteljev v okraju bilo pri uradniškem društvu za večje ali manjše vsote zavarovanih.

Na ta način je stopilo že prav veliko učiteljskih društev v Avstriji v zvezo z uradniškim društvom, in sicer učiteljska društva na Češkem (nemška), Moravskem, Šlezkem, Bukovini, v Gornji in Dolnji Avstriji, na Salcburškem, Štajerskem (Lehrerbund) in na Koroškem. Posebno marljivo je delovalo nemško deželno učiteljsko društvo na Češkem, ki je pridobilo v kratkem času 300 zavorancev uradniškemu društvu, pri katerem so se za blizo pol milijona zavarovali. To pa je tudi blagajnici tega učiteljskega društva veliko dobička doneslo, namreč v l. 1888. in 1889. blizo 1800 gld. Tudi štajerski „Lehrerbund“ dobiva enakih dohodkov blizo 700 na leto. Naloga „zaveze slovenskih učiteljskih društev“ bi torej bila, to zadevo preudariti, in ako je naših misli, stopiti v dogovor z uradniškim društvom. — Pa če bi se ne mogel z njim ugoden dogovor skleniti, poskusilo naj bi se na enak način sporazumeti se morda z banko „Slavijo“.

O vprašanju pri pouku.

(Francišek Vrečko.)

Za šolo v obče posebno pa za ljudsko šolo zavzimal bo vprašalni pouk vedno prvo mesto, akoravno je govor baš tako umesten in to sosebno tedaj, kadar je treba naučiti učenca celo novih pozitivnih znanosti. Vpraša pa lahko učitelj in učence. A največkrat mora vprašati učitelj, zatorej bodi v pastopnem govorjenju o učiteljevem vprašanju in sicer najprej.

O bistvu vprašanja.

Po svojem bistvu je vprašanje v logičnem obziru nepopoln stavek, ki zahteva, da ga oni, katerega vprašamo, dopolni. Ker pa vsak stavek sodržuje neko razsodnost, se nam kaže vprašanje kot nedoločena razsodnost, odgovor pa kot določena, popolna razsodnost. N. pr. 1. Kdo je stvarnik vseh reči? Vpraša se po subjektu. — 2. Kaj je lipa? Vpraša se po predikatu. — 3. Koga poučuje učitelj? Vpraša se po dopolnilu. — 4. Kakšno sadje prinaša dobro drevo? Vpraša se po atributu. 5. Kje žive ribe? Vpraša se po prislovnem določilu. — Vprašati zamoremo torej po glavnih in stranskih stavkovih členih. Ako pa vprašamo: 6. Je-li apnenec rudnina? mora nam vprašanec določiti kakovost razsodnosti. 7. Vprašamo pa: Je-li kit sesavec ali riba? tirjamo od vprašauca, da se od dveh razsodnosti za pravo odloči — da med obema voli.

Iz tega razvidimo, da je nepopolnost misli v vprašalnem stavku v mnogih slučajih samo relativna. Kajti v 3. primeru nahajamo že popolno razsodnost, da „učitelj poučuje“; nepopolna je le še v tem, ker hočemo vedeti, koga podučuje.

Dopolnjujoči člen imenujemo v vprašalnem stavku vprašalni člen ter ga s vprašalno besedo zaznamujemo. N. pr. kdo, kaj, kje i. dr. V primerih 6. in 7. je vprašalna beseda pomožni glagol.

Splošno pravilo je, da začenjamo vprašalni stavek vedno s kakšno vprašalno besedo. Torej ne: „Slomšek je bil rojen kje?“ marveč: „Kje je bil Slomšek rojen?“

Po označenem smatrati nam je vprašanje le kot jezično obliko toda le po zunanosti. Po znotranjem bistvu je vprašanje način mišljenja.

Vprašanje mora učenca privaditi, da misli, mora ga napeljevati k mišljenju ter ga vsposobiti, da pravo misel najde. Vprašanje samo ob sebi ne daje učencu ničesar, ono se marveč naslanja le na prejšnjo stvarino.

To iskanje in najdenje je v svojej glavni potezi dvojno: a) neka zunanja ali notranja celota je znana, učenec mora dele celoti najti po analitičnem načinu; b) eden ali več delov je znanih, učenec naj primerno celoto najde po sintetičnem načinu.

Ko s vprašanjem učenca napeljujemo, da išče in najde, storimo ga sposobnega, da se koncentruje njegova svest na one točke, iz kojih se na podlagi mišljenja zahtevano tvoriti mora.

Iz tega sledi, da se samodelavnost učenčeva toliko bolj vzbuja, kolikor manj je v vprašanju zapopadenega, kar ima učenec odgovarjati, več ko mora sam dodati ter dopolniti, in več ko dopolnjujoči člen v umnostnem obziru tirja.

Tudi učencu se ne sme vprašanje zabraniti; treba je le na to gledati, da se tudi pravilno vprašati uči. Pri učenčevih vprašanjih gre torej paziti: 1. zakaj vpraša, 2. kaj vpraša in 3. kako vpraša.

Nadaljno postopanje nasproti takim vprašanjem je odvisno od baš omenjenih razmišljanj in od pedagoškega takta učiteljevega, koji se pa nikakor predpisati ne da.

O svojstvu vprašanja.

Ako hočemo, da svoj namen doseže, mora biti poučno vprašanje:

1. Kratko, t. j. sme imeti le toliko besedi, kolikor jih je za učenčevo razumnost potrebno. — Oblika prostega stavka je najpripravnejša. Opisovanje in parenteze ovirajo razumnost in jasno shvatanje (Auffassung) vprašanja. Je vprašanje v podredu stavljen, mora pravi vprašalni stavek — slovniški glavni stavek — stati vedno pred stranskim stavkom. N. pr. „Kdo je vladal v Avstriji, ko so Turki prvokrat Dunaj oblegali?“ ne pa naróbe.

2. Vprašanje mora biti jednostavno, t. j. ono ne sme biti iz več vprašanj sestavljeno, koja raznotere odgovore zahtevajo. Če tudi je sestavljeno vprašanje samo ob sebi opravičeno, mora se pri manj izvežbanih učencih vendar po moči omejiti, da jih ne zmede.

3. Vprašanje mora biti določno, t. j. v misli manjkajoči člen mora strogo namignoti, da ga učenec pri vestnem mišljenju gotovo najti zamore. Vpraša učitelj: „Kakšen je konj?“ tako zamore učenec celo vrsto pravih odgovorov povedati, ne da bi to povedal, kar baš učitelj zahteva, to pa zato, ker je manjkajoči člen vprašalnega stavka premalo označen. Če se pa vpraša: „Kakšen je konj oziroma na moč?“ bode učenec pri pravem mišljenju tudi gotovo prav odgovoril. Sicer pa so ovače nedoločna vprašanja po stiku s prejšnjimi vprašanji in odgovori dostikrat lahko tudi določna.

4. Vprašanje bodi razločno ali jasno, t. j. po vsebini in obliki naj bode učenčevi doumljivosti pristopno. Zatorej mora samo take pojme zadržati, ki so učencu znani, se samo takih besed posluževati, koje učenec pozna. Se vé, mora se tudi v poštev jemati, da niso vsi učenci enega razreda ali oddelka enako naobraženi, torej so tudi njih pojmi — kakor besedno obilje — jako različni.

Zategadelj je tudi razločnost ali nerazločnost vprašanja navadno le relativna, nikakor pa absolutna, to pa tedaj, če učitelj ne zagazi v probleme, koji so učencem sploh nedoumljivi.

(Konec sledi.)

O lepoznanstvu.

Piše Ivan Klemenčič.

(Dalje.)

2. Kako se kak predmet lepoznanstvo zapopade.

Čutno ali s čuti zapopademo kako stvar, če jo zapopademo le gledé njenega vnanjega prikaza, namreč glede barv, oblik, glasa. Lepoznansko zapopadenje pa se sicer tudi ozira na vnanjost stvari, pa se bistveno vendar ne ozira na vnanjost, ampak na to, kar prikazi v nas zbujajo, namreč na notranjo bitnost, življenje in znak stvari ali predmeta, na občute, katere predmet v nas vzbuja. Tedaj z razpoloženjem stvari ima opraviti lepoznansko zapopadenje, pa ne samo z razpoloženjem glede nas, ampak z razpoloženjem stvari samih, to je ž njih notranjim duhom in življenjem. Ne samo s čuti zapopademo lepoznanske predmete, ampak pripisujemo jim samim notranjo bitnost, življenje in razpoloženje. Če nam slavčevo petje ni več, kot čisti glasovi, je zapopademo le čutno, če pa mislimo, da milotožno prepeva Stvarniku jutranjo ali večerno pesem, je zapopademo lepoznanstvo. Kdor na visoki gori ne vidi drugega, ko ogromno nakopičeno pečevje, nima lepoznankega zapopadka o nji; pač pa ta, ki jo gleda kot v nebo kipečega velikana, kateri je že sto in stoletja gledal padati rod za rodom, a sam ostal neizpremenjen na svojem mestu, ta jo zapopade lepoznanstvo.

Da se pa izobrazí v človeku lepoznanstvo zapopadenje, mora v sebi imeti temu primerno razpoloženje, ker svoje lastno notranje življenje in razpoloženje si moramo misliti v predmete in jim posoditi, moramo jih oživiti in oduševiti. Domišljamo pa si v kak predmet notranje življenje, katero nam vzbuja njegova vnanjost, podoba, oblike, glasi, ker potem se vzbuja v človeku enako razpoloženje. Človek potem občuti v sebi bitnost in življenje omenjenega predmeta, kakoršno mu je vdihnil Stvarnik v naravi ali umetnik v umotvorih. Notranji občuti sami na sebi niso še lepoznanstvi, ampak so le dušni prikazi; lepoznanstvi značaj zadobijo še le po vnanjosti.

Vsak človek pa nima zmožnosti za lepoznanstvo zapopadenje, in sicer takšen ne, ki nima v sebi primerne razpoloženja, ga tedaj tudi vnanjim stvarcem ne more prisojati. Pa tudi miki utegnejo biti pogosto preslabi, da bi primerno razpoloženje zbudili. Mogoče pa je, da kdo nima v kaki stroki primerne izobražbe, da bi zamogel to, kar s čuti sicer zazna, za lepoznanske občute primerno zbuditi in oživiti. Mnogokateri je izvrsten poznavatelj umetniških izdelkov, a za lepoto v naravi nima nikakega zanimanja ali narobe, ker ravno v sebi ne nosí razpoloženja za enake občute. Nek vnanji predmet pa mora na duha vplivati, da obudi primerne občute, kateri se potem na predmet prenesejo, ga obudijo in oživijo.

Lepoznanstvo zapopadenje je samostojno dušno delovanje. Prikaz sam na sebi ni glavna reč; oblike, barve, glasi se ne smejo določno osvestiti, ampak le toliko, da razpoloženje zbudijo, katero mora pa priti do popolne moči.

Nižji čuti, voh, okus, tip so na vnanje prikaze preveč navezani, se jim popolnoma podvržejo, zato oni zamorejo le kako poželenje zadovoljiti, a nimajo dovolj moči, da bi se zamogli čutnega zapopadenja oprostiti, in prikaze oživiti. Oblike, barve, glase pa zamoremo le z višjima čutoma, z vidom in sluhom, zapopasti, tedaj tudi umetnik ne more

svojih proizvodov ustvarjati tako, da bi jih vohali, okušali, tipali, ampak tako, da jih vidimo in slišimo. Če pa vendar umetnik izобрази kak prizor iz nižjih čutov, ker vsi položaji v življenju zamorejo se lepoznanško izobraziti, tedaj je pa to tako umeti, da tisti tvor ne posreduje zapopadenja, ampak je sam predmet zapopadenju.

Lepoznanstvo se tedaj ne peča s tem, kaj so stvari same na sebi, ampak z zapopadenjem njih notranje bitnosti in življenja, s tem, da to, kar s čuti zapopademo, vzbudi v nas neko posebno razpoloženje, katero potem stvarjem pridevamo. Pridevati pa jim zamoremo le razpoloženje, katero nosimo sami v sebi.

Kar je lepoznanško, to le občutimo; to pa, kar občutimo, se ne ozira na vnanjost, ampak na notranje stanje človekovo. Lepoznanski predmeti nam ne podajajo nikakega spoznavanja, ampak vsled njih občutimo neko spremembo svojega lastnega stanja; zato tudi lepoznanstvo ne podaja znanja in vednosti, ampak so le občuti, katere občuti vsakdo sam v sebi. Kdor išče strogo le resnice, tega zadovoli že vsebina sama na sebi, ne gledé na obliko, da le vsebina razum zadovoli; kdor pa gleda tudi na obliko, tega ne zadovoli najbogatejša vsebina, kjer je oblika zanemarljena.

Česar kdo ne nosi v sebi, to je, česar ne zapopade, tega tudi občutiti ne more; toraj je predmet in podmet lepoznanstvu eno in isto, ker to, kar spoznavamo za lepoznanško, nosimo sami v sebi. Če opazujemo kak lepoznanški predmet, mu ne moremo pridevati bitnosti in razpoloženja, katerega ne občutimo sami v sebi, ampak le to, kar vsak sam v sebi občuti, v sebi nosi. Zato tudi takšen ne more govoriti o kaki reči, da je veličastna, vzvišena, lepa, šaljiva, tragična, kateri nima za to primernih čutov v sebi, ker potem sploh o tem nima nikakega pojma. Lepoznanško zapopadenje je čisto odvisno od notranjega lepoznanškega razvoja. Kdor ima surovo srce, nima razpoloženja za lepoučutje v sebi, tedaj tudi ne more zapopasti lepoznanstva ne v naravi in ne v umetniških izdelkih; takšen ne more vzbujati lepoznanških občutov v sebi, ker jih nima. Le lepoznanško izobrazeno srce zamore rečem prisojati lepoznanški značaj in toraj tudi v sebi obuditi. Kjer ni primerne razpoloženja, tam tudi ni občutov; eno je odvisno od drugega. Lepoznanske občute si dela vsak sam v sebi, so lastno dejanje.

Zdaj je razvidno, zakaj pusti marsikoga lepota v naravi ali v umetniških izdelkih mlačnega, medtem ko drugega navduši in razvname, akoravno oba predmet vidita ali slišita, ga tedaj čutno zapopadeta, namreč zavoljo tega, ker prvi nima v sebi prikazu primerne razpoloženja. Če koga navdušijo priproste reči, je znamenje, da višjih občutov nima v svojem sreču, da je pa nad nizkimi reči imel že večkrat dopadajenje. Nad komur kdo največkrat najde dopadajenje, kar se v njem najbolj izobrazí, to ga tudi najbolj zadovoli in povzdigne. Marsikdo najde v kaki podobi ali pesmi, ali v kakem drugem lepoznanškem predmetu, hrano za lepoznanske občute, drugi pa le za nižje poželjenje, ravno zavoljo omenjenega vzroka. Kakoršno je srce, takšne so tudi misli in občuti.

Lepočutje je tedaj notranje, k dušni bitnosti spadajoče. Svoj začetek ima sicer v dušnem vznemirjenju, nastalem vsled vnanjih mikov, kateri nimajo sami na sebi lepoznanškega značaja; tedaj ima svoj začetek v nevzornih osnovah, katere se moreje še le povzoriti, oduševiti. Saj obstoji tudi petje in glasba iz posameznih glasov, velikansko poslopje iz posameznih kamenov.

Lepočutje tedaj izvira iz soglasja med duhom in čuti; na vse moči človeka ob enem enakomerno vpliva; zato morajo vse moči ob enem biti enakomerno delavne. Neoslabljenega duha, odprti čutov in srca zahteva lepoznanško vživanje.

Ker je lepoznanstvo vzorno in duševno, tudi ne zadovoljuje nižjega poželjenja, ampak je največje ugodje in naslada, katero vživati zamore le plemenito srce.

3. Katero mesto v dušnem ustroju zavzima lepoznanstvo.

O umetnikih se pravi, da nekaj delajo; ustvarjajo namreč izvirna dela; zato bi se utegnilo misliti, da je lepoznanstvo v zvezi z upodabljanjem. Pa, čeravno je upodabljanje notranjih lepoznanstvih proizvodov neko dejanje, vendar to dejanje v pravem pomenu ni več lepoznanstvo, ker notranja lepoznanstva presnova mora že miniti, prej ko se vnanje izrazuje. Razpoloženje, vsled katerega se izrazuje lepoznanstvo, je že samo na sebi dovršeno, med tem ko se vse, kar je vporabljivo, prenavlja tako, da zopet poželujemo, ali se ustavljamo. Pravo lepoznanstvo zapopadenje ne pozna nikakoršnih želj, ampak se zadovolji z razpoloženjem, katero ono napravlja.

Kar čustva zadeva, nastanejo, če se merijo utvori, ki so med seboj v kakem nasprotju. Lepočutje pa nastane vsled enakosti; ravno tisto razpoloženje namreč, katero vsak v sebi nosi, prideva stvarjem, in umetnik svojim izdelkom. Če vidimo n. pr. staro, že na pol suho drevo, katero le tu pa tam poganja še kako zeleno vejico, in nam ta prizor vzbuja misel na krepko drevo v popolni rasti in moči, tedaj merimo predmeta, ki sta si med seboj v nasprotju, v nas nastane neko čustvo; če pa pri starem drevesu ostanemo in si nikakega drugega predmeta zraven ne mislimo, ampak nam njegov pogled zbuja misel, kako s časom vsako življenje v naravi mine, tedaj pridevamo prikazu neko, njemu enako razpoloženje, katero se je pri njegovem pogledu v nas zbudilo, tedaj imamo lepoznanstven občut. Če se tedaj pri zaznanju kakega predmeta vzbuja misel na kak drug, njemu nasproten predmet, da jih potem med seboj primerjamo in merimo, nastane čustvo; če pa predmet vzbuja kako predmetu enako dušno razpoloženje, tedaj ga zapopademo lepoznanstveno.

Dalje lepoznanstvo tudi nima namena, spoznavanje posredovati in podajati. Ker imamo, če opazujemo kak lepoznanstven predmet, vselej kako primero med predmetom samim na sebi in med tem, kar predmet v nas zbuja, namreč med tem, kar mu pridevamo, utegnilo bi se misliti, da lepoznanstvo posreduje spoznavanje. Pa vsaka primera ni lepoznanstvena. Lepoznanstvo je le tista, ki zbuja enako razpoloženje med vnanjim in notranjim. Vnanje in notranje, prikazi sami na sebi in to, kar v nas zbuja, pa je preveč različno, da bi se zamoglo pojmovno zapopasti, da bi tedaj zamoglo posredovati pojmovna spoznavanja. Če kdo primerja cvetočo rožo z mladostjo, tedaj le dve vnanji reči v primeri družijo, a ne izražata lepoznanstvenega zapopadenja. Kdor si pa misli cvetočo rožo kot ljubeznjivo hčerko narave, katera svojo vonjavo razliva iz ljubezni in dobrohotnosti, ta ima lepoznanstveno zapopadenje o nji.

(Dalje sledi.)

„Sirota Jerica.“

Praktična obravnava berila, str. 13. Drugo berilo.

1. Uvod.

Česar nam je potrebno v življenje? (Živeža, obleke in stanovanja.) Od koga pa imamo vse to? (Od ljubega Boga.) Kdo je toraj naš največji dobrotnik? (Dobrotljivi Bog.) S čim pa se mi Bogu zahvaljujemo za tolike dobre? (Z molitvijo.) Kako še pokažemo hvaležnost do Boga? (Da Boga ljubimo, hvalimo in častimo ter mu lepo služimo.) Kdo pa vam je za Bogom največji dobrotnik? (Stariši.) Naštejte mi nekatere dobre, ki jih imate od svojih starišev! — (Oni nam pripravljajo živež in obleko ter nas gojijo in redijo tako dolgo, dokler nismo zmožni samostojno živeti.) Česa še vas učijo stariši? (Govoriti, peti in moliti.) Česa so toraj otroci svojim starišem dolžni? (Hvaležnosti in pokorščine.) Kako pa kažejo otroci hvaležnost do svojih starišev? (Oni svoje stariše

spoštujete, jim pomagajo in z molitvijo pri Bogu za nje prosijo.) S čim pa kažejo otroci pokorščino? (Da jih vselej ubogajo in se tako obnašajo, da jim ne delajo jeze, ali še celo sramote.) Kdo že je zapovedal, da imajo otroci stariše spoštovati in ljubiti? (Bog sam, ko je dal božje zapovedi.) Kako se glasi četrta zapoved božja? (Spoštuj očeta in mater, da boš itd.) Kaj pa je Bog obljubil tistim otrokom, ki četrto božjo zapoved zvesto spolnjujejo? (Dolgo in srečno življenje, po smrti pa večno veselje.) Kaj pa imajo pričakovati oni, ki ne storijo tega, kar jim ta zapoved nalaga? (Nesrečo na tem in strašno kazen na onem svetu.) So-li vsi otroci tako srečni, da imajo ljube stariše? (Ne.) Kako pa se imenujejo otroci, ki so svoje stariše prezgodaj zgubili? (Sirote, reve, ubožci.) Kdo pa sirotam nadomesti stariše? (Starejši bratje in sestre, botri in botre, strici in tete, in drugi ljudje, ki so usmiljenega srca.) Kaj so tedaj sirote svojim roditeljem in dobrotnikom dolžni? (Vse to, kar so dolžni po četrti božji zapovedi svojim starišem.) Kaki pa so taki otroci, ki svoje stariše, reditelje in dobrotnike ljubijo, spoštujejo, za nje molijo? (Dobri otroci.) Kdo se veseli dobrih otrok? (Ljudje, angelji, najbolj pa dober in pravičen Bog.) Kaj pa so otroci dolžni svojim ranjkim starišem in dobrotnikom? (Za nje moliti in jih vedno v lepem spominu obdržati.) Kedaj se pa posebno spominjamo naših ranjkih? (Na dan vseh svetnikov in na dan vernih duš.) S čim pa pokažemo ta spomin sosebno? (Na grobe polagamo cvetlice, vence in stavimo goreče sveče ter za pokojne molimo.)

2. Učitelj berilo pripoveduje.

3. Učitelj povprašuje po vsebini.

4. Učitelj berilo prečita.

5. Učenci berejo berilo 2—3 krat.

6. Učenci čitajo, učitelj pa pojasnjuje manj umljive besede in stavke, n. pr.

Kaj se pravi „sirota?“ (Zapuščen otrok, ubožec, reva.) Kaj se pravi „je imela devet let?“ (Bila je le devet let stara.) Kaj se pravi „popolnoma samo?“ (Da ni imela bratov, sester.) Kaj se pravi „brez vsega premoženja?“ (Nista zapustila denarja ali kakega posestva.) Kaj bi lahko rekli namesto „obilje zlatih naukov?“ (Mnogo, veliko lepih, dobrih naukov.) Kaj si mislimo pod besedo „sorodnikov?“ (Osebe od materinega ali očetovega roda.) Kaj se pravi „živela je od milostinj.“ (Živela je od tega, kar so ji ljudje iz milosti podarili.) Katero besedo bi lahko stavili namesto „nadlogah?“ (Težavah, stiskah, revščini.) Kaj se pravi „zalih cvetlic.“ (Lepih, krasnih rožic.) Zakaj se pravi „nežni ročiči?“ (Ker je imela, kakor otroci sploh, še drobne in šibke roke.) Kaj se pravi „srčno molila.“ (Njena molitva je bila znotranja, ne le v ustih.) Kaj si mislimo z besedami „na skrivnem opazovala.“ (Gospa je Jerico videla, ta pa gospé ni zapazila.) Kaj se pravi „za hčerko vzeti?“ (Namesto hčerá jo rediti, izrežati.) Kaj pravi „nimam nobenega svojih?“ (Nimam otrok.) Kaj se pravi „na stare dni?“ (V starosti.) Kaj bi lahko rekli namesto besede „upam?“ (Zanašam se, mislim, gotovo pričakujem.) Kaj se pravi „posvetuje?“ (Govori, povprašuje, pozveduje o deklici.) Zakaj pa je gospa gospoda župnika vprašala? (Ker je pri gospodu župniku lahko vse po resnici zvedela, ker so župnik deklico gotovo poznali.) Kaj se pravi „iz srca udana?“ (Vse, kar si je mislila, je gospej razodela, ona ni nič prikrivala ali zatajevala.) Katero besedo bi lahko stavili namesto „zastopnosti?“ (Složnosti, vzajemnosti, slogi.) Kaj se pravi „volila?“ (Izročila, sporočila, dala napraviti.) Kaj se pravi „vsakdanji kruh?“ (Živež.) Kje je to zadržano, kar se v zadnjih dveh vrstah pové? (V četrta božji zapovedi.)

7. Nauk se razvije.

Je-li bila Jerica res sirota? (Da.) Zakaj bi lahko rekli, da je bila Jerica velika sirota? (Ker ji ranjki stariši tudi nobenega premoženja zapustili niso.) Je-li Jerica bila

nevoljna ali jezna, da ji stariši niso ničesar zapustili? (Ne.) Kaj pa je bila Jerica vendar imela od svojih starišev? (Mnogo lepih nauk.) Kateri še vé povedati, kaj so nauki? (Nauki so zakladi, katerih molj in rja ne sné.) Kaj nam kaže, da je bila Jerica starišem hvaležna? Da je na grob rožic nasadila in vence pletla.)

Glejte! Na grob svojih ranjkih cvetlice saditi, je prav lepa navada. Ako cvetlice cvetijo, nas spominjajo, da so tudi oni, ki zdaj spiyo, enkrat bili mladi in cvetečega lica. Ako pa cvetlice ovené, nas spominjajo na posvetno minljivost ter nam pravijo, da bomo tudi mi kmalo prišli pod hladno zemljo. Cvetlice na grobu nas tedaj vedno opominjajo, da se pripravljamo za smrt, ki nas bode v kratkem pripeljala v večnost. Dajejo nam pa tudi upanje, da bodemo tudi mi ravno tako, kakor one v pomladi razcvetijo, enkrat vstali k lepšemu življenju. Ponovi, kaj nas cvetlice na grobeh učijo, I! [Tudi ti B!

Katero zapoved je tedaj Jerica spolnovala? (Četrto?) Kdo je torej ni zapustil? (Bog.) Je-li Bog Jerici to dal, kar je takim otrokom obljubljeno, ki četrto zapoved zvesto spolnujejo? (Da.) Kako je dosegla Jerica časno srečo? (Da je prišla k bogati gospej, ki ji je po smrti tudi vse zapustila.) Bi bilo tedaj dobro, da bi otroci Jerico posnemali. (Da.) Glejte! Tudi med vami tukaj v šoli so taki otroci ki nimajo starišev in se morajo pri drugih ljudeh zdržavati. Bodite pa svojim rediteljem in dobrotnikom ravno tako pokorni in hvaležni, kakor bi bili vaši stariši. Ubogajti jih radi, ne jezite jih ter radi poslušajte njihove nauke. Ne zabite nikoli, da dobrih otrok ljubi Bog tudi takrat ne zapusti, ko so jim vže stariši pomrli. Za vaše ranjke stariše pa vsak dan molite in prosite Boga, da bi bili Vi enkrat tako srečni, da bi se sè svojimi stariši v kraju večnega veselja združili. Ne zabite besedic: „Ljubi Bog je najboljši oče ubogih sirot.“

8. Branje se ponavlja.

9. Naloge.

a) Spisne vaje

1. Pripovedujte to berilo!
2. Napišite to berilo tako, kakor da bi Jerica govorila.
3. Napišite enako pripoved, ter stavite namesto sledečih besed, one v oklepih n. pr. Jerica, (Tonče) gospa, (bogati trgovec) župnik, (učitelj) premoženje, (blago in prodajalnico) Jerica brez skrbi, (Tonče premožen trgovec.)

b) slovniške vaje.

1. Poiščite vse veznike.
2. Izpišite vse predloge ter povejte, kateri sklon da zahtevajo.
3. Napišite vsa dopolnila ter povejte dotične sklone.

Josip Lasbahar.

Slovstvo.

Pred seboj imamo danes dve knjigi, kateri nam bode uvrščati mej najboljše pedagoške plodove, ki sta jih kedaj dozorila zdrav um in zdravo sree. Najraje bi je imenovali zlati knjigi. Prva je.

„Brosamen. Erinnerungen aus dem Leben eines Schulmannes von Friedrich Polack. Wittenberg. Verlag von R. Herrosé. 1889.“

Knjiga izhaja sedaj (vdrugič) v zvezkih navadne osmerke, da si jo vsak učitelj laglje omisli, in pride popolna (20 zv., okoli 1200 str.) na 4 gld. 80 kr; dosedaj je na svitem 12 zvezkov.

Kaj Polack-ove Drobtine prinašajo, povejo že v naslovu. Mož, ki nam opisuje svoje zunanje in notranje življenje od dobe, do katere mu sega spomin, je sedaj okrožni šolski nadzornik na Nemškem in prvak med živčimi pedagogi. Kakor je bilo njegovo življenje najboljša učiteljica njemu samemu, tako naj bi bilo tudi nam; zato nam ga razkriva, zato nam ga pa tudi razjasnuje, da vidimo, koliko in kaj se da učiti za naš poklic iz najmanjšega vsakdanjega dogodka, za katerega navadno nimamo niti očes niti ušes. Celo življenje je nepreven nazoren nauk v svrhu pedagogičskega spoznavanja. Sedaj motrimo jasno jedno ali drugo resnico dušeslovja, ki se nam je dosihmal prekrivala, sedaj spet razvozlamo kakor igraje kak problem vzgojstva, ki nam je delal že dosti preglavice, in tako naprej. Skratka Drobtine obsegajo vse pedagogičske stroke, ker se te nahajajo v življenju. A drugo še je, namreč kako mož vse to obravnava. Novejši čas množijo se sicer spisi, ki so osnovani po geslu „omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci“, toda tako spretno roko za spajanje koristnega s prijetnim ima le malokdo. Zbirajočemu neizcrpno bogastvo pedagogičske modrosti ti je, kakor da bereš najlepši roman. Knjigo v roke vzemši ni moči ti je odložiti, predno da nisi pri kraju; v vsaki vrsti nova podoba, druga lepša od druge; v vsakem stavku nova misel, druga krasnejša od druge; najblažji čuti navdajajo ti srce sedaj možu, stoječemu v resnem boju za život, sedaj otroku radujočemu se lepote metuljkove. Resnoba, smeh in jok menjavajo se tako burno, kakor v Šekspir-jevih glumah. — A čemu toliko, ker dopovedati ne morem. Dragi tovariš, vzemi knjigo sam v roke in jo beri! Pedagogika jo ima vvrščeno med klasiki, ti pa bi jo naj imel v svoji knjižnici, a tudi v sebi, zlasti, ako si še mlad.

Druga vse priporoče vredna knjiga ima ta-le naslov:

„Vollständiger Wegweiser für den naturgeschichtlichen Unterricht in der Volksschule. II. Abth. Das Thierreich. Der Mensch und seine Gesundheit. Vollständig umgearbeitete und als 3. Auflage herausgegeben von J. Brandenburger. Mit 141 Abbildungen. Paderborn Ferd. Schöningh. 1888.“ 576 strani vel. 8^a velja 2 gld. 40 kr.

Zakoni prirodni so misli Božje. Iskati jih je toliko, kakor iskati Boga. Bog ne razodeva se le v svetem pismu, ampak tudi v človeku samem in v prirodi človeka obdajajoči. Ker pa je sveto pismo kakor tudi človek in priroda od jedinega Boga, tudi v razodetjih nasprotja biti ne more; jedno in isto glavno misel izražajo v trojih jezikih. Kakor je pomilovati tega, ki sebe ne smatra stvar Božjo, ker pogreša cilja, ki mu vse dejanje blaži, tako ne manje onega, ki v prirodi ne spoznava prečudno lepih, modrih in priprostih resnic Božjih. Kdor nam odpira oči, da ne gledamo v prirodi le svoto boljše ali manj umetno sestavljenih predmetov kakor v kaki svetovni razstavi, ampak stvari, ki nam razodevajo vsaka na sebi kakor v mnogobrojni celoti premodro osnovan črtež svojega stvarnika, kdor nas povzdigne z zavestjo, da ima nas vsak kakor sleherna stvarica v velikem kolesju svojo odločeno nalogo, gotovo sme se všteti med največje dobrotnike, ki so kedaj oblagodarili revno srce človeško. Brandenburger-jeva knjiga obravnava prirodo in v tem zmislu; ljubeznjivo ti gladi pot do pravega spoznavanja. Skrivnosti vsega stvarjenja jamejo se ti jasni in veseli ti napolnjuje srce prišedši novi resnici Božji na sled. Tukaj ti je primeroma z drugimi knjigami te vrste tako malo suhoparnega opisovanja in — pritegnil mi bodeš — vendar poznaš n. pr. žival, o katerih si baš čital, še le sedaj. Uvidiš pa tudi, da bi žival drugače, vstvarjena biti ne mogla in zdi se ti, da bi mogel ustroj vsake opisati, katere ti je znano življenje. Izvestno se ti bode knjiga kmalo omilila in vsigdar bodeš jo še rad vzel v roke, kedar si za vsako drugo delo že pretruden. V drobnosti se tukaj spuščati ne morem; le eno naj še omenim. Podobe, ki kinčajo knjigo, so velike, lepo izdelane ter kažejo živali pri svojih opravkih in služijo zatoraj dobro tudi v šoli namesto večih, ako jih ni.

G. M.

Novosti.*)

Rafael ali nauki in molitve za odraslo mladino. Spisal Jožef Kerčon, duhovni svetovnik.

*) Pod tem zaglavjem hočemo kratko naznanjati književne proizvode, ki so se nam na ogled poslali, pridržaje si njih oceno za drugi pot. Uredn.

valec. Z dovoljenjem prečastitega knezoškofijskega ordinarijata Ljubljanskega. — V Ljubljani, 1889. — Založila „Katoliška Bukvarna“. Tiskala „Katoliška Tiskarna“. — Knjižica obsega 350 strani male 8^a in stoji vezana v polusnje — 60 kr.; v usnje z marm. obrezo — 80 kr., v usnje z zlato obrezo 1 gld.

„Junaki“. Tako je naslov IV. zvezku knjižice „Družbe sv. Cirila in Metoda“, ki nam je te dni došel. Zvezek ta obsega 88 strani in prinaša nastopno gradivo: Anton Usar, duhovnik junak. Jožef Nadrah, prostak 17. polka. Ivan Vučković, grenadir 47. polka. Matija Pavlin, trobec 9. lovskega batalijona. Ivan Marincič, prostak 22. polka. Korporal Suhanski 7. polka. Srène Blejke. Pešec France Lavrenčič reši svojemu stotniku življenje. Junaska žena. Fantje junaki. Jurče volkovom kos. France Gornik iz Slovenskih goric si zasluži srebrno svetinjo. Korporala France Rostar in Karol Stoj 22. polka. Jožef Lužar in Mihael Bihanec 47. polka. Bitva pri Ajdovščini 6. septembra leta 394. po Kristu. Boj v Bolški soteski leta 1797. Turki pred Radgono. Kako so pregnali Avstrijci leta 1813. Francoze s Trbiža. Stotnik Ignacij Medved. Kako so napadli Avstrijci Ljubljano 27. junija l. 1809. Boj pri Črnuškem mostu l. 1813. Kako je vjel princ Evgen francoskega generala v njegovi lastni trdnjavi. Matija Črnè in 17. polk pred Milanom l. 1848. Kako je spodil stotnik Lazarič l. 1813. Francoze iz Istre. — Cena zvezku — 25 kr., 100 isvodov vkup 20 gld. Naroča se pri vodstvu „Družbe sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani ali pa po knjigarnah.

Časopisi.

1. „Ljubljanski Zvon“, leposloven in znanstven list, kojega izdajatelj in urednik je g. Fr. Levec, prinaša v svojem I. zvezku nastopno vsebino: 1. Godčeva balada (Gorazd). 2. Iz arhiva povest (Fr. Gestrin). 3. Pisma iz Zagreba XXI. (Jožef Stare). 4. Otrovne in nalezljive bolezni in njih pravi vzroki (Jožef Rakež). 5. Cerkovnica povest (Velimir). 6. Planinar (Jož. Ant. Klemenčič). 7. Na gosposvetem polju (Simon Rutar). 8. Kmetska smrt, slika (Janko Kersnik). 9. Književna poročila. 10. Prešeren pri Rusih (dr. M. Murko). 11. Ant. Vrameza Predechtva i Postilla (And. Fekonja). 12. Ivana Kobilca in nje slike (V. Holz). 13. Odgovor na J. Lendovškove opazke (dr. Jakob Sket). 14. Lístek. — Ta mnogovrstna in

zanimiva vsebina nam kaže, kako izvrstno je list uredovan in kake znamenite moči slovenske šteje mej svojimi sotrudniki. Če še pomislimo, da znaša naročnina vkljub obširnemu obsegu — list izhaja enkrat na mesec na 4 tiskovnih polah — samo 4 gld. 60 kr. na leto, ga smemo pač slovenskemu občinstvu, zlasti pa slovenskemu učiteljstvu prav toplo priporočati.

2. „Dom in svet“ list zabavi in pouku. Urejuje in izdaje dr. France Lampe. Izhaja dne 20. vsakega meseca na dveh polah in stane za celo leto 2 gld. Vsebinska I. zvezka: 1. V cerkniškem jezeru. (Balada po narodni pravljici zl. J. Gostin). 2. Enaki in različni poti. I. Božji volek. (J. Ogrinec). 3. Sestra Vincencija. (Povest, sp. P. Juternik). 4. Selska slika. (Podgoričan). 5. Kurent. (A. H.). 6. Šentjanževac. (A. H.). 7. Pisma iz slovanskih krajev. I. 8. Domovini. (J. —ek.) 9. Alegorija. (J. —ek.). 10. Črtice o rokovnjačih. (J. Benkovič). 11. Schopenhauer. (Dr. Fr. Lampe). 12. Nekaj porabnih misli v slovenščini. (Lekše). 13. Čutno predstavljjanje pa mišljenje. (P. dr. J. Svetina). 14. Slovstvo. 15. Cvet in sad. 16. Razpis nagrade. — Kakor se iz navedene vsebine vidi, je list vse priporoče vreden. Namenjen je v prvi vrsti dijakom višjih razredov srednjih šol, a nahaja se v njem toliko lepega in poučnega gradiva, da ga bere lahko tudi vsak drugi izobražen Slovenec z veliko koristijo.

3. „Vrtec. Časopis s podobami za slovensko mladino“. Izhaja l. dne vsakega meseca in stoji za vse leto 2 gld. 60 kr. Za to nizko ceno podaje izdajatelj, založnik in urednik Ivan Tomšič slovenski mladini izvrstno berilo, mej katerem se nahajajo mnogo lepo izdelane podobe. V prvem letošnjem listu priložena je celo mična pesmica, katero je vglasbil dr. Gust. Ipavič. Ponosni smemo biti na ta izvrstni časopis in slovenski učitelji bi naj delovali na to, da bi se kolikor mogoče siril mej slovensko mladino ter da bi v nobeni šolarski knjižnici ne manjkalo. (Nadaljuje se.)

Pisma iz Sibirije.

I.

Sigurno Vas je obšla zóna ali kurja polt, gospod urednik! ko ste prejeli moje pismo iz Sibirije. Zakaj bi Vas tudi ne! V zadnji številki Vašega lista poročal je neki „Sibirčan 1“ o knjigah družbe sv. Mohora, in zdajci se Vam je oglasil „Sibirčan numero 2“.

Vidim Vas v duhu, kakó ste nejevoljni namrgodnili svoje resno uredniško lice, mrmraje: „Sibirčani se porajajo kakor glive po dobrodejnem pomladanskem dežju.“ Bojim se vže, da so Vas morda počrnili kot nevarnega panslavista, ki prejema liste iz Sibirije in prijateljuje s Sibirčani. In to se kaj rado pripeti dandanes, ko povsod mrgoli samih vohunov in ovaduho. A radi Sibirije nikarte se bati! Vaša Sibirčana živita nekje na slovenskih tleh, nju sedanja ožja domovina je sicer v marsičem slična s pristno in strahom imenovano Sibirijo, a opisati Vam jo hočem ob drugi priliki.

Gospod urednik! Ko je priromal 1. list Vašega na novo opravljenega „Popotnik-a“ tu sem v naše puste kraje, razveselil sem se presrečno, ko sem ga zagledal. Hlastno sem si ga ogledal od vseh strani, in konečna sodba je bila, da se fino präsentiertje v svoji novi obleki. Le pogledite ga, kako se možko in ponosno vede ter samozavestno kreta!

Prsa se mu širijo, iz oči mu seva nevstrašen in odločen pogled, rekoč: „odslej bodem zavzemal in povdarjal še odločnejše stališče učiteljsko!“ Tako je prav! Pravo struno si napel! Odslej Ti ne bode mogel več noben površno sodeč čitatelj predbacivati, da nisi pravi šolski list.

In baš k tej točki „recimo koju“. Politični časniki naši pišó mnogokrat o šolstvu v obče in slovenskem posebej, vsak iz svojega, časih ozkosrčnega stališča, vselej pa z vidnim namenom koristiti stranki svoji. Slovenski učitelj, zlasti na deželi bivajoči, nima prilike, čitati razne slov. novine, zato tudi malokedaj zvé o takih člankih, ako ga ne opozorijo prijatelji na nje. Ali bi ne bilo torej umestno, ako bi „Popotnik“ v posebnem predalu registroval dotične članke, v par jednatih stavkih povedal vsebino člankov in konečno povedal svoje mnenje. Kedar bi bilo neizogibno potrebno, navedel bi doslovno vaznejša mesta ter dal primeren odgovor.*)

Kakšna bi bila korist od tega? Prvič bi „Popotnik“ zares „odločnejše zavzemal in povdarjal stališče učiteljsko“ pobirajoč in razjasnjevaajoč razne zmote in nevednosti, koje se često nalašč pošljejo mej svet, mej ljudstvo slovensko, da dobi krive pojme o šoli in učiteljstvu. Govoriti je sicer srebro, molčati pa zlato, vendar bi po mojem nemerodajnem mnenju moral šolski list vselej dati na vsak napad priličen odgovor, da ne bode nikdo mislil, da se strinja s tem ali pa da mu je sapo zaprlo. — Drugič pa bi bil vsak čitatelj poučen, kaj vse počno naši časniki s šolstvom našim, akopram ne čita dotičnih listov. Imel bi pa tudi gradivo, kazati v svojem kraju prijatelje in neprijatelje šole in učiteljstva v pravi luči.

Sicer pa, gospod urednik! zdravstvujte!!

Sibirčan 2.

*) Kaj pa da, to nam velela vže naš program, katerega hočemo vselaj zvesto in vestno izvrševati. Le potrpljenje; vse o-svojem času!

Uredn.

Dopisi in druge vesti.

Ptujska gora, 16. jan. 1890. (Za dravec Matija †.) Po skoraj leto trajajoči, jako mučni bolezní je zatisnil oči 7. t. m. g. Matija Zadravec, umirovljeni učitelj na Ptujski gori. Šolska mladina, 15 tovarišev ter mnogo ljudstva ga je spremilo 9. t. m. k zadnjemu počitku. Na mirodvoru so zapeli učitelji nagrobno.

Rodil se je ranjki leta 1823. v Ormožu. Obiskoval je najprej domačo šolo potem se pa brez vsake podpore podal v Gradec, da je tam dovršil svoje učiteljske studije. Kot 17letni mladenič nastopil je prvo službo kot pomož. učitelj v Št. Petru pri Mariboru, 3. nov. 1840. 1. 30 septembra 1841. preselil se je k Sv. Barbari v Haložah ter tam služil do 30. oktobra 1846. leta. Po tem se je podal zopet v Gradec ter se tam pripravljal na izpit za učitelja glavnih šol. Po dovršeni skušnji dobil je 23. aprila 1. 1848. službo proviz. učitelja na Gori, kjer je 31. marcija 1852. postal stalni učitelj. Služboval je tukaj do svojega vpokojenja, leta 1879. Njegova službena spričevala kažejo, da je bil Matija priden učitelj. Dobil je tudi nekaj pohval in remuneracij za poduk v sadje- in sviloreji. Ranjki je kaj ljubil družbo, bil dovtipen ter gostoljuben prav po stari slovenski navadi do zadnjega trenutka. R. i. p. S.

Ljubljana. (Razpis častnega darila.) Da bi pospešila razvoj slov. pripovedne književnosti, razpisuje „Matica Slovenska“ po določilih Jurčič-Tomšičeve ustanove 200 goldinarjev častnega darila povesti

slovenski, obsegajoči najmanj 10 tiskovnih pól. Snov bodi zajeta iz zgodovine ali sploh iz življenja naroda slovenskega. Povest mora biti spisana tako, da po obliki in vsebini svoji ustreza umetniškim zakonom pripovedne književnosti ter poleg tega ugodi literarnim namenom „Matice Slovenske“. Pisatelj, kateremu se prisodi častno darilo iz novcev Jurčič-Tomšičeve ustanove, prejme vrhu tega za svojo povest še navadno pisateljsko nagrado, katere plačuje „Matica Slovenska“ po § 15. svojega pravičnega reda po 20—30 gld. za tiskovno polo. Rokopisi naj se brez pisateljevega imena pošiljajo odboru „Matice Slovenske“ do 1. junija 1890. leta. Pisateljevo ime naj se pridene rokopisu v zapečatenem listu, na katerem je zapisano dotično geslo. Večkrat se je povdarjalo, da „Matica Slovenska“ podaja svojim članom premalo leposlovnega berila. S tem razpisom hoče Matičin odbor pokazati, da ga je resna briga, po vsi svoji moči pospešiti tudi razvoj leposlovne književnosti slovenske ter svojim članom podati v roko lepo zabavno knjigo. Zatorej se pa podpisani odbor tudi nadeja, da ga bodo pisatelji slovenski podpirali v njegovem trudu ter se častno odzvali njegovemu domoljubnemu pozivu. —

Odbor „Matice Slovenske“.

Iz kočevskega okraja. V kočevskem okraju je 14 slovenskih (26 razredov) in 16 nemških (25 razr.) šol ter 2 nemškoslovenski enorazrednici.

Na novo se je ustanovila enorazrednica v Travi, kjer se pa še pričajo radi učnega jezika. Nemščina je obligatni predmet na obeh šolah v Ribnici; neobligatno se poučuje: na trirazrednicah v Velikih Laščah in Dobrempolju, na dvorazrednici v Dolenjivasi in enorazrednici na Velikih Poljanah. Slovensčina poučuje se samo (neobligatno) na četverorazrednici v Kočevju. Učitelj je Slovencev: na slov. šolah 26, na mešanih 1, na nemških 6; skupaj 33. Nemških učiteljskih moči je 20, ki imajo svoj „Lehrerverein“; a o slovenskem učiteljskem društvu, da-si nas je več učiteljev-Slovencev, ni duha ne sluha. Kaj je temu krivo? — Tovariši, vzdramite se, da ne bomo zaostali za učitelji drugih okrajev. Gospodje v Ribnici naj vzamejo stvar v roke, in mislim, da bo šlo! Upam, da Vam bom mogel o tem poročati prihodnjič ugodno!*)

V „Popot. koledarju“ je med imeni kočevskih vasi tudi „Moravec“, to in tudi „Moravice“ (kakor pišejo nekateri) je neprav. Narod izgovarja po Kostelskem narečju: Borovac, slovenski tedaj Borovec.**)

Zupanec Ivan.

Iz Hrvaške. Neumorno delavni hrvaški učitelji vedno kaj novega, za svoj stan koristnega izvrše. Dne 4. t. m. je bila „učiteljska čitalnica“ v hrv. učit. domu svečano otvorena. Navzoči so bili pozvani gosti in priličen broj članov. Zbrane je pozdravil predsednik in umir. kr. žup. šol. nadzornik g. Ante Otovčević, ki je v svojem govoru razložil eminentno kulturno svrhu in korist v pogledu obrazovanosti, društvenosti in bratskega srečanja te čitalnice. Temu govoru je sledila zabava.

Srečna bila je misel, ustanoviti učiteljsko čitalnico, katero misle pravo nazvati „hrvatska pedagoška knjižnica“, in v kateri bodo imeli člani do 40 pedagoških hrvaških, srbskih, čeških, slovenskih in nemških časopisov poleg političnih, zabavnih in šaljivih listov na razpolaganje. V kavarnah in drugih čitalnicah dobiš sicer dovolj časopisov, vendar prija isti bolj širnemu občinstvu nego učiteljskemu stanu. Učitelj pojedinac pak, tudi najnavdušenejši, ne more si radi svojega gmotnega stanja nabaviti več strokovnih listov. Navedene neprilike bode odpravila „učiteljska čitalnica“. Ne, še več! Po nekaterih večjih mestih prirejajo učit. društva zabavne večere, v katerih se pogovarjajo o stanovskih stvareh in šoli. „Učiteljska čitalnica“ hrvaška bode pa zbirališče vsem zagrebskim učiteljem, učiteljicam in profesorjem vseh učilišč; tu se bodo bratje jednega stanu sestajali, porazgovarjali in dogovarjali o svojih težnjah in nakanah. Marsikatera ideja bode se skresnila na teh sestankih, ako bode le sloge in volje, katere doslej ni nedostajalo. Kaj pa zamore tudi jeden človek sam storiti, bodi še toli genijalen! V veliki skupini zgine, a kadar se vsi združé, stvarjajo skoraj čudeže.

*) Lepo prosimo! Oglasite se sploh večkrat.

**) Prav hvaležni smo Vam za opombo, a kar se tiče novega letnika „Pop. koledarja“, ni več osnovana. Še-li nimate Pop. koled. za 1890. l.? Uredn.

Slovensko učiteljstvo, ki z veseljem opaža vstrajno in plodonosno delovanje hrv. učiteljstva, radostnim srcem pozdravlja najnovejšo pridobitev bratskih nam tovarišev. Dal Bog, da bi pri svojem vzajemnem postopanju in probujenem stanovskem čutu, stvarili še mnogo enakih važnih in koristnih stvari! Živila delo in napredek!

F. Slovanović.

Bolgarija. V Bolgarski osnovano je bilo leta 1889. društvo sv. Klimenta s sedežem v Sofiji, kateremu je cilj, da širi v narodu koristno znanje, k čemur so glavna sredstva knjige. Društvo ima prave in dobredelne (blagodjeteljne) člane; prvi plačajo 5 levov (2 gld.), drugi pa postanejo, ako plačajo 100 frankov (40 gld.) Društvo izdaja svoj glasnik pod naslovom: „Biblioteka sveti Kliment“, to je zbirka knjižic od 6 pol, izide vsaki drugi mesec. — V prvi številki javlja „nastojateljstvo“ (odbor, uprava) društva, da se trudi Bolgare obrazovati. Kosti sv. Klimenta odnesla sta sv. brata Ciril in Metod v Rim; od sv. Klimenta ima tudi jedno slovansko pismo ime „klimentica.“ „Nastojateljstvo“ obljubuje, da v svoje knjige ne bode ničesar vsprejelo, kar bi ne smeli čitati še neosvobojeni Bolgari (v Makedoniji in drinopoljski deželi.) V prvi knjigi se nahajajo pesmi, pripovedke in poučni članki. — Po imenu je ovo društvo slično hrvaškemu sv. Jeronima, po sredstvih pa hrv. Matici, v Srbiji društvu sv. Save in slovenski družbi sv. Mohora. Tudi Arbanasi so si ustanovili nedavno slično društvo sv. Dinitrija.

Osobne vesti. Gosp. Josip Ekel, c. kr. vladni svetovalec, okr. glavar in predsednik okr. šolskega sveta v Novem mestu stopil je v pokoj. Mesto njega pride v Novo mesto gospod Friderik vit. Schwarz, c. kr. okr. glavar v Postojini.

(Gospod Fr. Gestrin) znani pisatelj slovenski, odpotoval je 14. t. m. iz Ljubljane v Gorico, da bode ondu kot suplent nadomestoval g. poslanca Spinčiča, ki mora kot dež. odbornik bivati v Poreču.

(Delo za veliki rječnik jugosl. akademije.) Marljivi hrvaški pisatelj in učitelj, g. Dragotin Hirc, poslal je lansko leto drugo zbirko nabranih besed za veliki rječnik jugoslov. akademije. Ta zbirka ima 3312 besed; samo nad 800 je imen sesaveev, ptic, amfibij, reptilj, rib, hroštov itd., katerim so povsod dodana latinska strokovna imena, kar jim podaja največjo vrednost. D. Hirc je doslej v dveh zbirkah poslal akademiji skupaj 6325 besed, kar jasno svedoči o njegovi ogromni pridnosti.

[Odlikovanje.] Presvitli cesar je Nj. vzvišenosti naučnemu ministru, Dr. Pavlu Gautschu pl. Frankenthurnu podelil baronstvo.

[Presvitli cesar] podaril je krajnemu šolskemu svetu v Vurbergu (Ptuj) povodom izvršitve šolske zgradbe 200 gld., krajnemu šolskemu svetu v Gorici (celjski polit. okraj) v razširjenje šole 150 gld. in krajnemu šolskemu svetu v Podkloštru na Koroškem pa za vodovod v šolo 300 gld. podpore.

Premembe pri učiteljstvu. Gospod Ivan Muršec, nadučitelj v Št. Martinu bl. Vurberga pride v Št. Martin pri Slovenjgradcu, g. Leopold Potočnik, nadučitelj tukaj pa na njegovo mesto v Št. Martin bl. Vurberga. — G. Janez Farkaš, učitelj pri Negovi postal je nadučitelj v Cirkovcih, g. Franc Brence, podučitelj v Vojniku, pa učitelj v Hajdinu. — G. Alojzij Kristl, podučitelj pri Sv. Barbari bl. Vurberga, gosp. Filip Hauptmann, podučitelj v Selnici ob Dravi in gospodična Pavla Wölfling, zač. učiteljica v Vel. Laščah so na svojih mestih stalno nameščeni. — Gospodična pl. Lehmann-ova dobila je začasno učit. službo v Trnovem. — Gosp. Maks Šribar, učitelj v Gorenji Sušici je postal stalni učitelj - voditelj v Valta vasi, g. Anton Vrančič pa je dobil stalno službo na jednorazrednici v Dolskem (kamniški okr.) — Gspđ. Jakobina Naglasova nadomeščuje obolelo g. Illerschitsch-ovo na nemški mestni dekliški šoli v Ljubljani, za obolelo s. Apolonijo Pipan pa je vstopila kot učiteljica v ženskem sirotišču v Ljubljani s. Leonija Bahovec.

[Smrtna kosa] letos občutljivo sega v učiteljske vrste. V kratkem je pobrala 5 vrlih naših tovarišev. Ni še dolgo, kar je v Celju umrl umirovljeni c. kr. vadnični učit., g. M. Putrev v 82. l. svoje

dobe, kar so se v „boljši svet“ preselili vpokojeni učitelji gg.: Alojzij Malenšek v Raki pri Krškem, Matija Zadravec na Ptujski gori in J. Verblach pri Sp. Št. Kungoti (Maribor), je neusmiljena „bela žena“ 21. dne t. m. prerezala tudi vrlému tovarišu, gosp. Jožefu Kranjcu, nadučitelju pri Sv. Trojici v Sl. gor. nit življenja. Krajnc stal je v 61. l. svoje dobe. Bil je miroljuben človek in blag tovariš. Več o njegovem življenju drugo pot. — Bodi vsem zemljica lahka! V miru naj počivajo!

[Dr. Anton Jarisch †.] 2. dne t. m. je v Homutovu na Češkem umrl naddekan in konsistor. svetovalec, Dr. Anton Jarisch, v 72. letu svoje dobe. Rajnki bil je pred kakimi 30. leti dež. šolski svetovalec v Gradcu in vtegne biti od tega časa nekaterim starejim štajerskim učiteljem še v spominu.

(Naša priloga.) Kakor danes, nameravamo dodati po možnosti vsaki — ali vsaj vsaki drugi številki posebno, od glavnega lista neodvisno prilogo, v kateri bomo podajali častitim bralcem zanimljivega in tečnega berila iz pedagoških klasikov. Pričeli smo s Salzmann-ovim „Krebbüchlein“ ter tisek tako priredili, da dobó p. n. naročniki končno lepo in privlačno knjižico. Ako bode gmotna podpora zadostna, storimo še tudi kaj več!

Raznoternosti.

[S peresom otrovala.] Učiteljica B. S. na občni ljudski šoli v Berlinu zbolda se je s peresom v črnilo namočenim pod nohet na levi roki. Izsesavša črnilo iz rane, mislila je, da je odstranjena vsaka nevarnost. Ali proti večeru pokažejo se znaki otrovanja; učiteljica pokliče zdravnika v pomoč. Ko je zdravnik došel, bila je vže roka takó otečena, da ni preostalo druga, nego da ji roko odreže. Ali tudi ta operacija bila je vže prepozna. Pri vsej pomoči umrla je učiteljica čez 48 ur.

[Telesna kazen v šoli.] Najvišja upravna sodnija v Pruski je gledé telesne kazni v tamošnjih učilnicah sklenila sledeče. Učitelj ima pravico v šoli telesno kaznovati. Večjemu poškodovanju smatrati se zamore le rana, katera je zdravju in življenju nevarna. Modrice (maroge od udarca) se ne prištevajo k poškodovanju, ker vsaka občutljiva telesna kazen ostavlja temne znake. Učitelj se ni pregrešil, ako je kaznoval učenca iz katerega drugega razreda, v katerem on sam ne podučuje kajti kaznuje tudi lahko izvan šole. Enake pravice ima duhovnik-veroučitelj. — Telesna kazen učenca more biti le tedaj predmet sodnijske obravnave, ako je učenec resnično ranjen.

Vabilo. Celjsko učit. društvo ima v nedeljo dne 2. februarija t. l. ob 11. uri dopoldne v Celjskeje okoliškeje šoli svoj redni mesečni zbor s sledečim dnevnim redom: a) Petje. b) Zapisnik. c) Društvene zadeve. ž) Poročilo pregledovalcev

društvenih računov za l. 1889. d) Učni poskus: Razširjeni prosti stavek na podlagi kakega berilnega sestavka; poročá g. Val. Jarc iz Št. Jurija. e) Nasveti. K obilnej vdeležbi vabi vljudno odbor.

Vabilo. Učiteljsko društvo za ptujski okraj imelo bode v četrtek dne 6. februarija t. l. v učilnici ptujске okolice ob pol jedenajsti uri dopoldne svoj letni občni zbor z naslednjim poslovnim redom: 1. Zapisnik in došli dopisi. 2. Poročilo tajnikovo o preteklem društvenem letu. 3. Poročilo predsednikovo o Slomšek-ovi nagradi. 4. Poročilo knjižničarjevo o društveni knjižnici. 5. Volitev novega odbora in preglednikov društvenih računov. 6. Konstituiranje šolsko-vrtnega odseka za ptujski okraj. 7. Nasveti in predlogi. K temu občnemu zboru navljudneje vabi odbor.

Vabilo. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico bode v četrtek dne 6. februarija t. l. imelo v navadnih prostorih v Mariboru svoje glavno zborovanje. Vspored: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Poročilo odborovo o društvenem delovanju v preteklem letu. 3. „Ali je Saatzerjev-a beseda o obravnavi zemljepisnega pouka posnemanja vredna?“ — in „Nekaj dodatkov k praktičnej obravnavi berila „Nebesna telesa“. Poročevalec g. J. Cizel. 4. Volitev novega odbora. 5. Nasveti. — Začetek zborovanja ob 1/2, 11 uri dopoldne. K mnogo brojni vdeležbi vljudno vabi odbor.

Listnica.

—y: Priscrčna hvala za prijateljske namigljaje. Ozirali se bodemo na nje, kolikor koli nam bude mogoče. Članek Vaš pride prihodnjič na vrsto. Vse drugo pismo. Bog! —

Bruno: Da se nam ne bi očitalo, mi smo koga izzivali, smo priobčeneje dopisa opustili. Upamo, da nam tega ne zamerite. Sicer pa se nam tudi od drugod poroča, da se baje nekje „za kulisami“ proti nam kuje. Skoraj neverojetno, a mogoče je vse, kajti svet najraje plačuje po znanem reku: „Mohr, du hast Deine Schuldigkeit gethan!...“ Toda bodi-si tako ali ovako, nas tó ne moti. Izvrševali bodemo svojo nalogo tudi naprej nevstrašeni in zvesti svojim dosedanjim načelom v prid šolstva našega in — ako Bog dá — tudi v čast učiteljstva slovenskega! — Pošljite v kratkem kaj drugega.

Gosp. F. H. v G.: Objubljeno željno pričakujemo. Iskren pozdrav!

Sibirčan I: Hvala lepa na priznanju. Ko bi le tudi vže objubljeno poročilo imeli! Pismo v kratkem kolikor mogoče obširno. —

Gosp. Tekmovalec na Slovenskem. Prejeli, toda ni nam še bilo mogoče dela prečitati. Naloge „za nagrado“ se lahko pošiljajo kedarkoli v I. polletu. Prej ko so v naših rokah, prej pridejo na vrsto, če so sploh primerne, da se objavijo.

G. dr. R. v K: „Knjigovodstvo“ nam je za to štev. prepozno došlo. Kaj pa je z obljubo? Srčen pozdrav!

Tudi današnja „Popotnikova“ številka postati smo ne le naročnikom, nego tudi onim p. n. gg. tovarišem ozir. šolskim vodstvom, ki so obdržali I. letošnjo številko. Prosimo pa vse, ki želé list naš tudi dalje redno prejemati, da to vsaj do 5. dne meseca februarja blage volje upravnistvu naznanijo, oziroma naročnino dopošljejo.

Razpisi natečajev.

Št. 540. Podučiteljska služba.

Na dvorazrednici v **Zabukovju** se umešča podučiteljsko mesto z dohodki po III. plač. redu in s prostim stanovanjem (ena soba) definitivno ali provizorično.

Prosilci in prositeljice naj svoje redno obložene prošnje vložijo potem predstojnega okr. šolsk. sveta do **15. februarja t. l.** pri krajnem šolsk. svetu v **Zabukovju** (pošta Sevnica, Lichtenwald).

Okrajni šolski svet Sevnica,
dne 27. decembra 1889.

Predsednik.

Št. 972. Učiteljska služba.

(Opetni razpis.)

Na enorazrednici v **Orešju** se umešča učiteljska služba z dohodki po IV. plač. redu in s prostim stanovanjem definitivno ali provizorično.

Prosilci naj vložijo svoje redno obložene prošnje z dokazom, da so sposobni, podučevati v katoliški veri, potem predstojnega okrajnega šolsk. sveta do **15. februarja t. l.** pri krajnem šolsk. svetu v **Orešju** pošta Bizeljsko pri Brežicah.

Okrajni šolski svet Brežice,
dne 27. decembra 1889.

Predsednik.

Št. 17. Mesto okrajn. pomočnega učitelja.

V okolišu c. kr. **celjskega** okrajn. glavarstva se stalno umešča mesto okr. pomočnega učitelja z dohodki III. plačilnega razreda.

Prosilci in prositeljice naj vložijo svoje redno podprte prošnje potem predstojnega okrajnega šolskega sveta do **28. februarja t. l.** pri okrajnem šolskem svetu v **Celju**.

Okrajni šolski svet v Celju,
dne 16. januarja 1890.

Predsednik.

Št. 46. Podučiteljske službe.

Na trirazredni ljudski šoli pri **Sv. Jakobu v slov. goricah**, kakor na dvorazrednih ljudskih šolah pri **Sv. Jurju ob Pesnici**, **Zgornji Št. Kungoti** in **Spodnji Št. Kungoti** se razpisujejo podučiteljske službe z dohodki IV. plač. razr. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoje prošnje po določenem potu vložijo do **20. februarja t. l.** pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet v Mariboru,
dne 12. januv. 1890. *Predsednik.*

Štev. 384 in 469
I III ex 1889

1. V šolskem okraju **Slovenjgradec** se umešča začetkom poletnega tečaja na dvorazrednici pri **Sv. Janžu pri Spodnjem Dravbergu** podučiteljsko mesto z dohodki po IV. plač. redu in lepim prostim stanovanjem definitivno ali tudi provizorično.

2. V šolskem okraju **Šoštanj** se umešča začetkom poletnega tečaja na trirazrednici pri **Sv. Martinu ob Paki** učiteljsko mesto z dohodki po IV. plač. redu definitivno ali provizorično.

Prosilci oziroma prositeljice naj vložijo svoje redno podprte prošnje predpisanim potom do **10. februarja t. l.** pri krajn. šolsk. svetu pri **Sv. Janžu** oziroma **Sv. Martinu** ter morajo biti slovenskega jezika zmožni.

Slovenjgradec, dne 16. januarja 1890.

Predsednik: Finetti s. r.

Št. 582. Dve podučiteljski službi

in sicer: ena v **Ormožu**, III. plačilnega razreda, in ena na **Humu** (Kulmburg) IV. plačilnega razreda s porabo prostega stanovanja in najpotrebnejšega pohištva se stalno, — eventualno provizorično umeščate.

Prosilci naj svoje prošnje vložijo do **9. februarja t. l.** pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet Ormož,

2-2 dne 25. grudnia 1889. *Predsednik.*

Vsebina. I. Vspnite se, učitelji slovenski! (A. G.) — II. Kako bi si slovenski učitelji materijelno opomogli? (Za nagrado.) (Konec.) — III. O vprašanju pri pouku. I. (Fr. Vrečko.) — IV. O lepoznanstvu. II. (J. Klemenčič.) — V. „Sirota Jerica“. (J. Lasbahar.) — VI. Slovstvo. („Brosamen.“ „Vollst. Wegweiser f. d. naturg. Unt. i. d. Volkssch.“ „Novosti.“ „Časopisi.“) — VII. Pisma iz Sibirije. I. (Sibirčan 2.) — VIII. Dopisi i. dr. vesti. — IX. Raznoternosti. — X. Listnica. — XI. Razpisi natečajev.